

Особливості бюджетної політики України

У статті досліджуються сутність, мета, специфіка та цілі бюджетної політики України, пропонуються шляхи покращення дієвості методів бюджетної політики, а також подолання нагальних проблем у цій сфері.

бюджет, бюджетна політика, економіка

Постановка проблеми та її актуальність. В умовах ринкової економіки бюджетна політика – основний інструмент регулювання економічних процесів [1]. На сьогодні у процесі реалізації бюджетної політики України є чимало проблем: розпорошення бюджетних коштів по сотнях відповідних програм, незбалансованість державних витрат і доходів тощо. Від швидкості розв'язання даних проблем залежить розвиток виробництва, науки, освіти, культури, охорони здоров'я, тобто розвиток економіки країни в цілому.

Звідси випливає актуальність нашого дослідження, що полягає в необхідності узагальнення поглядів науковців щодо проблем та перспектив бюджетної політики України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням питань бюджетної політики займалися багато вітчизняних учених, зокрема Л.В. Лисяк, А.Є. Ганіч, Л.І. Краснікова, Ю.О. Замрій, А.І. Буковецький, О.Д. Василик, В.В. Глущенко, Т.І. Єфіменко та інші.

Отже, дослідження бюджетної політики як одного із важелів впливу на розвиток економіки – об'єкт інтересу багатьох дослідників, що черговий раз підтверджує актуальність цієї наукової проблеми.

Мета дослідження – схарактеризувати бюджетну політику як складову комплексної економічної політики держави й джерело внутрішніх соціально-економічних змін, досягнути питання бюджетної політики як системи заходів і дій органів влади, що спрямовані на забезпечення економічного розвитку країни.

Виклад основного матеріалу. Бюджетна політика – це політика, спрямована на оптимізацію та раціоналізацію формування доходів і використання державних фінансових ресурсів, підвищення ефективності державних інвестицій у народне господарство, узгодження загальнодержавних і місцевих інтересів у сфері міжбюджетних відносин, регулювання державного боргу та забезпечення соціальної справедливості при перерозподілі національного доходу.

Загальною метою бюджетної політики є поєднання економічних інтересів усіх суб'єктів системи фінансових відносин. Кожна країна намагається обрати таку бюджетну політику, яка забезпечила б стабільні темпи економічного зростання, необхідні обсяги доходів до бюджету та відповідні позиції національних виробників на світовому ринку.

© В.О. Буряк, 2010

В Україні бюджетна політика – основа розвитку держави, зростання добробуту населення, утвердження нових соціальних стандартів, адже за допомогою бюджетної політики держава, розподіляючи і перерозподіляючи валовий внутрішній продукт, здійснює вплив на формування структури виробництва, результати господарювання, проведення соціальних перетворень [2]. У сучасний період роль бюджетної політики економічного зростання значно підвищується, вона стає основним інструментом регулювання економічних процесів.

Бюджетна політика України спрямована на збільшення видатків. Пріоритетними їх напрямками, як і в багатьох економічно розвинутих країнах світу, є видатки на соціальний

захист та соціальне забезпечення. Тому за рахунок такої політики витрати зведеного державного бюджету України зростають швидше за доходи. Дефіцит Зведеного бюджету України у 2005 р. склав 7,8 млрд. грн., 2006 – 3,7 млрд. грн., 2007 – 7,7 млрд. грн., 2008 – 6,1 млрд. грн. [3].

Ключовою проблемою сучасної бюджетної політики України, як і інших країн, є бюджетний дефіцит. Існування дефіциту породжує державний борг як явище, зумовлене залученням додаткових фінансових ресурсів на умовах кредиту для фінансування певних потреб держави, який водночас характеризує стан економіки і фінансів держави, ефективність управління в країні. У випадку утворення профіциту відбувається недофінансування окремих зобов'язань держави. Як відомо, функціонування незбалансованого за доходами і видатками бюджету та недофінансування видаткової частини бюджету обмежує виконання державою своїх функцій і завдань, може посилити соціальну напругу, відтік кваліфікованих кадрів за кордон, спричинити занепад науки, виробництва охорони здоров'я, освіти тощо, отже стати причиною виникнення кризової ситуації у країні, що перевищить витрати на вихід із неї порівняно із короткостроковими перевагами від дефіциту (профіциту), а також створити загрозу для національної безпеки країни при перевищенні певної межі боргу разом із витратами на його обслуговування [4].

На нашу думку, на сьогодні ще однією з важливих проблем ефективності бюджетної політики є розпорощення бюджетних коштів по сотнях бюджетних програм, запровадження яких досить часто відбувається необґрунтовано, без реальних економічних розрахунків та без дотримання законів України.

На наш погляд, для розв'язання визначених проблем необхідно насамперед внести зміни до законодавства України, що регулює напрями використання бюджетних коштів. Бюджетне законодавство повинно чітко розмежувати бюджетні повноваження між:

- а) органами державної влади і органами регіонального та місцевого самоврядування всіх видів;
- б) представницькими та виконавчими органами самоврядування всіх видів.

Також потрібно оптимізувати стратегію ведення бюджетної політики, зокрема реформування бюджетної сфери повинне узгоджуватися з податковою реформою та реформами в соціальній сфері. Бюджетна система має забезпечувати високу результативність управління та використання бюджетних коштів.

Висновки. Отже, бюджетна політика України – одне з головних джерел стимулювання розвитку країни. На сьогодні, важливим є подолання недоліків її впровадження, адже від цього залежить стан та перспективи розвитку держави.

На нашу думку, бюджетна політика у сфері видатків бюджету має бути переглянута у напрямку зміни структури витрат. Також у бюджетній політиці повинен реалізовуватися пріоритет економічної доцільності, тобто макроекономічного ефекту над соціально-політичним ефектом.

Список літератури

1. Ганіч А.Є. Суть державного бюджету та його вплив на соціально-економічний розвиток // Науковий вісник НЛТУ України. – Вип. 20.6. – 2010. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/20_6/180_Ganicz_20_6.pdf.
2. Євтушенко Наталія Вплив бюджетної політики на соціально-економічний розвиток країни. // Економічний вісник університету (ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»). Збірник наукових праць. – Вип. 13. – 2009. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evu/2009_13/Evyushenk%D0%BE.pdf.
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>.

4. Лисяк Л.В. Бюджетна політика держави в умовах фінансової глобалізації // Вісник Української академії банківської справи. Збірник наукових праць. Науково-практичний журнал. – № 1 (24). – 2008. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUABS/texts/2008_1/24.1.2.pdf.

Одержано 06.09.10